

Geschichte der Juden in Tuschkau-Kosolup.

Bearbeitet von
Rb. Jizchok Löwy, Tuschkau.

In welchem Jahre die Juden nach Tuschkau-Kosolup (ö. Touškov-Kozolupy) gekommen sind, läßt sich nicht mit Bestimmtheit sagen, jedoch dürften schon in frühesten Zeiten Juden dort gewohnt haben, liegt doch Tuschkau-Kosolup unmittelbar bei Pilsen an der Straße nach Eger, die schon im frühen Mittelalter als Handelsweg nach Deutschland benützt wurde. Schon im 16. Jht. dürfte in T. eine Gemeinde bestanden haben, denn der älteste Grabstein am jüdischen Friedhofe datiert aus dem Jahre 1543. (Prof. Dr. Lichen-Prag.) Zur Entfaltung kam sie jedenfalls erst Anfangs des 18. Jhts., wo unter den Juden bereits der Handel blühte. Später finden wir

Friedhof

die Juden bereits als Gewerbetreibende und Hausbesitzer und heute stehen noch viele Häuser, die Juden erbauten und die sich noch heute in jüdischem Besitz befinden, so z. B. das Lämelsche Haus, das der Wollhändler Simon Edler von Lämel im J. 1769 erbaute. Da derselbe ein großer Philanthrop war, wurde er von Kaiser Franz in den Adelstand erhoben. Die Tempelgründung in Kosolup datiert aus dem Jahre 1780, während in Tuschkau die bereits bestandene Betstube im J. 1874 vergrößert werden mußte. Im J. 1927 stürzte der Tempel zu Kosolup infolge der alljährlichen Überschwemmungen durch die Miesea ein und wurde nicht mehr aufgebaut. Es wird jedoch sofort an die Renovierung und Vergrößerung des Tempels in Tuschkau geschritten und findet die Einweihung im Jahre 1928 statt.

Tuschkau-Kosolup besitzt einen eigenen jüdischen Friedhof.

Im Jahre 1933 wurde die Chewra Kadischa von Kosolup mit der von Tuschkau unter dem Titel Chewra K. Tuschkau und Umgebung vereinigt, dessen Obmann Gustav Böhm ist.

Vorsteher waren: Bernhard Recht bis 1850, Julius Bleier bis 1890, Simon Finger bis 1910.

Bernhard Salz

Heinrich Finger

Rb. Jizchok Löwy

Gustav Böhm

Albert Epstein bis 1913 und seit dieser Zeit Heinrich Finger. Als Tempelvorsteher wirkt seit 40 Jahren Herr Bernhard Salz. Als Rabbiner wirkten in T.: Moses Friedenthal, Abraham Löwus, Josef Schulhof, Siegfried Grünberger, Salomon Fischl, N. Günstler, Alfred Schapirnik und gegenwärtig Rb. Jizchok Löwy Rb. L. ist ständiger Mitarbeiter verschiedener jüdischer Zeitungen.

T.-K. zählt 120 Seelen und hat 38 Steuerträger.

Geschichte der Juden in Unhošť, Hořelitz und Hostoun.

Bearbeitet von
Jaroslav Polák-Rokycana, Prag.

Tyto tři náb. obce (a s velikým počtem jiných, drobnějších) jsou ode dávných dob v okrese unhošťském, hejmanství kladenském, a jejich vznik byl dobrovolným seskupením nejbližších vesnic a osad za účelem vytvoření možností žid. kulturně-náb. života (zřízení synagogy, školy náboženské, rituální lázně, sechita, chewra kadischa a j.). Blížkost hlavního

Synagoga v Unhošti (vnějšek)

města a poloha na hlavní silnici pražsko-kladenské daly těmto židovským střediskům zvláštní význam.

Unhošť (v cisařském listě z r. 1537 je nazván „Ounhošť“ a také dr. Zikm. Winter v „Kult. obrazu č. měst“, I-27, píše „Ounhošti“) měl již v XIV. stol. farní chrám sv. Petra a Pavla¹⁾ a městskou radnici. Obyvatelstvo žije se ponejvíce zemědělstvím a řemesly, kdežto průmysl je jen slabě zastoupen: dva pivovary, parní mlýn s pekárnou fy Em. Heitler a olejna fy Kars a Heitler. V městě odhývá se sedm výročních trhů s dobytčím.

Erb města: v modrém štítě jelen se zlatým obojkem, připravený ke skoku²⁾.

Unhošť je osada starého původu. Kdy byl na městys povýšen, nesnadno říci, asi ve XIV. stol. Za Václava II. r. 1283—1305 byl ještě vsí, neboť týž král postoupil ves Unhošť Perchtoldovi z Brna. R. 1329 byla již městečkem. Na město povýšen byl U. asi v letech 1785—1790 a byl tehdy v ochraně vrchnosti královské, přes to však městem svobodným. Městské odváděly na Královské zvláštní poplatek, t. zv. „sos“³⁾.

R. 1537 vyhořel U. a k prosbě měšťanů, „aby se sami mohli řídit, propouštěti a svobod užívatí jako jiná města v království Českém, dal jim císař Ferdinand list⁴⁾, že „také Ounhošti jedno právo mítí a tím se řídití mají, jakož toho město naše Slaně užívá“.

V r. 1593 má U. již svůj regulovaný magistrát, kterým se občané řídili. Nebyli nikomu poddáni a vrchnost neměla je k žádnému človecenství nutiti, ani k robotě a jiným pracím⁵⁾.

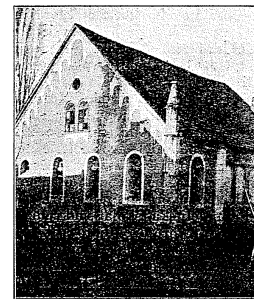
V U. je žid. synagoga, v níž byla též místnost pro

Dějiny Židů v Unhošti, Hořelicích a Hostouni.

Zpracoval
Jaroslav Polák-Rokycana, Praha.

žid. školu až do jejího zrušení r. 1897. Ve spisu dra Fleischmanna „Sídla Židů v Čechách r. 1921“⁶⁾ je v II. župě lounský celý okres unhošťský s 116 Židy uveden. Žid. obyvatelstva v posledních letech v soudním okrese unhošťském zřejmě ubývá. Dle sčítání lidu z 31. prosince 1910 a z 15. ledna 1921 měly žid. obyvatel: Braskov —, 2, Dolany 4, 5, Družec 3, 3, Dušníky 2, —, Hořelice 22, 17, Hostovice 5, 6, Hostouň 32, 21, Chrašany 2, —, Chyňava 4, 2, Kyšice 4, 4, Libečov 1, 3, Litovice 3, —, Pletený Újezd 5, 3, Pavlov 2, 8, Rebeč (nyní Hřebeč) 3, 2, Uhoňnice 4, 2, Unhošť 24, 24, Vel. Přítočno 14, 12, Železná 3, —; dohromady 137, 116. V celém okrese bylo dle sčítání lidu z 31. prosince 1910 32.149 obyvatelů, z 15. ledna 1921 31.638 obyvatelů.

Hostouň je městys s farním kostelem sv. Bartoloměje¹⁾ ze XIV. stol. V obci je pětitřídní škola, pivovar, lihovar, mlýn a koželství. Zámek a nedaleký dvůr Safránov jest majetkem kapituly sv. Víta v Praze. Původní ves byla rozdělena na dva díly, z nichž jeden byl vladýč s tvrzí. Na této připomíná se r. 1417 Habari z Nedvídkova. Později spojeny obě části (dor. 1483). Nanovo dostala se vladýč část v držení křižovníků s červenou hvězdou, druhá pánů z Kolovrat. — R. 1548 prodala Dorota z Vel. Lipna vladýč část kapitule pražské, jež nabyla r. 1621 i druhé části²⁾.

Synagoga v Hostouni (vnějšek)

K žid. obci hostounské přináležejí veliký počet malých obcí³⁾ z dvou polit. okresů, a to: z polit. okresu kladenského: Buštěhrady, Červený Újezd, Dolany, Stelčevce, Hostovice, Hostouň, Jenč, Lidice, Litovice, Vřetovce, Makotřasy, Rebeč, Pavlov, Nové Dvory; z polit. okresu smíchovského: Bělok, Malé Čičovice, Dobrovíz, Kněževce (německy: Herrendorf), Libocho-